

Καθισμένες σ' ένα παγκάκι, τρεις γιαγιάδες και μια εγγονή

Μυθιστόρημα - αφήγηση ποταμός για τη διαχρονική γυναικεία εμπειρία

Του Γιώργου Σ. Κουλουβάρη
gkoulovaris@nafitemporiki.gr

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ,
«Να είχα, Λέει, μια τρομπέτα»,
εκδόσεις Πατάκη

Η πολυβραβευμένη Μάρω Δούκα έχει, μεταξύ άλλων, τιμηθεί για το σύνολο του έργου της με το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας 2019 (Μεγάλο Βραβείο Γραμμάτων).

ΚΑΤΙΝΑ-ΚΑΤΙΑ-ΚΑΤΙΓΚΩ, η αμετανόητη Κάκια που ονειρευόταν ότι τρέχει με το έλκνηρο στο χιονισμένο άγνωστο. Από ένα δωάρι στην Πατσίων, μ' ένα παγκάκι ορμητήριο, γεννήθηκε ή δεν γεννήθηκε ακόμη, όλα έχει την τέχνη να τα επινοεί.

Παραμιλητό, ονειροπόλημα, η χειμαρρώδης εξομολόγηση μιας γυναίκας από πλατεία σε πλατεία, από γειτονιά σε γειτονιά, από παγκάκι σε παγκάκι. Από το εδώ στο εκεί, από την Αθήνα του σήμερα στην Κρήτη των παιδικών της χρόνων.

Ασφαλώς μέσα στις φαντασιώσεις της, βέβαια ότι η ζωή της εξαρτάται από τα μικρά και τα ταπεινά, παίρνει τους δρόμους με τις τρεις πεθαμένες γιαγιάδες της για συντροφιά: την όμορφη Αφροδίτη, με τα παραμύθια και τις γητείες «η γιαγιά από τη μεριά της μάνας μου, η γλυκιά μου η γιαγιά Αφροδίτη, που ήξερε και τραγουδούσε τον Ερωτόκριτο, πήξερε και το ηρωικό και πένθιμο του Θοδωρομανώλη και πολλά άλλα, μαγικά και ανεξήγητα [...] παραμύθια πολλά και παραδόσεις και θαύματα αγίων, η πανεπιστημιακός, όπως την πειράζα, γιαγιά μου, κι ας ήταν αναλφάβητη, πρώτη στο παραμύθι, πρώτη στο καλαμπούρι το μαγικό», τη Σφακιανή Εργινιά, τη βουνίσια αρχόντισσα με τα δώρα «Και βλέπει ξαφνικά μπροστά της η Κάκια, χωρίς να έχει μετακινήσει απ' το παγκάκι της, την άλλη της γιαγιά από τη μεριά του πατέρα της, ας μην είχε καμιάν ιδέα γι' αυτήν, την είδε ακνά που σχηματίστηκε, [...] της είναι βαθιά άγνωστη και αόριστη η μάνα του πατέρα της, ούτε μια φωτογραφία της δεν έχει, ούτε μια περιγραφή που να μοιάζει η μια με την άλλη.

Άλλοι την έλεγαν ξανθιά και βεργολυγερή, άλλοι μετρίου ύψους, γλυκιά, καλότροπη και πάντα στα μαύρα, άλλοι αυταρχική και μνησικάκη. Η Κάκια, για να καταλήξει, σκεφτόταν ότι

«Παιδική συναυλία», 1900 [Γεώργιος Ιακωβίδης (1853-1932) - Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου]. Λεπτομέρεια του έργου κοσμεί το εξώφυλλο της έκδοσης.

«Αν και γραμμένη Αικατερίνη στα επίσημα χαρτιά, θα τη φωνάζανε Κατίνα-Κατερίνα-Κατινάκι τις καθημερινές, Κάτια-Κατιούλα τις Κυριακές, Κατίγκω [...]. Αλλά αυτή [...] θα γινόταν η αμετανόητη Κάκια, κι ας είχαν όλοι αντιδράσει...»

■ Έρωτες, γάμοι, φονικά, πανηγύρια και γεννητούρια, η ορμή του χρόνου, το βουπτό της Ιστορίας, πόλεμοι, κακουχίες, ο μόχθος των ανθρώπων.

κάτι είναι κι αυτό, όταν δεν έχεις δει ποτέ δικό σου άνθρωπο, τον χρωματίζεις, τον λεπτολογείς και

τον υφραίνεις όπως θέλεις», την περίλυπη Φιλαρέτη, τη σπουδαγμένη, με τα ιταλικά και το μαντολίνο της «Είχα όμως και μια τρίτη γιαγιά, πάντα γελαστή, χοντρούλη, [...] αυτή πρώτη εκ του ασφαλούς και μετά παρηγοσία μου το πρότεινε. Και με ξάφνιασε. [...] Θέλεις να γίνεις η καλή μου εγγονή, η εξ απορρήτων, όλα να σου τα λέω, να μου τα λες κι εσύ, να σου τα εμπιστεύομαι, να μου τα εμπιστεύσεις κι εσύ, να τα κουτσομπολεύουμε και να γελάμε;

Πολύ ευχαριστώ, εξ αγχιστείας γιαγιά μου, της είπα, πολύ σ' αγαπώ, πολύ με τιμάς. Κι εκεί που τα λέγαμε, σχεδόν κατάκοπες από εκκλήσια σε εκκλήσια, είδε από μακριά ένα παγκάκι, πρόσωπο, περιποιημένο, αλλά δυστυχώς κατεληρμένο. Δεν πειράζει, είπα με τη γνωστή ανεμελιά της. Θα βρούμε άλλο παγκάκι».

Εικόνες, σκέψεις, εμμονές, περιπλανήσεις, στόματα πεινασμένα για ιστορίες, καθείς και το παγκάκι του. Έρωτες, γάμοι, φονικά, πανηγύρια και γεννητούρια, η ορμή του χρόνου, το βουπτό της Ιστορίας, πόλεμοι, κακουχίες, ο μόχθος των ανθρώπων.

Παιγνιώδης, παθιασμένη, τρυφερή, γλυκόπικρη, μια αφήγηση ποταμός για τη διαχρονική γυναικεία εμπειρία.

[SID: 15671864]